

VI. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. Уводне напомене

У току израде Закона о извозу и увозу робе двоструке намене (у даљем тексту: Нацрт закона) анализирани су ефекти важећег Закона о извозу и увозу робе двоструке намене („Службени гласник РС”, бр. 95/13 и 77/19- у даљем тексту: Закон), као и проблеми који се појављују у пракси примене Закона. У изради текста Нацрта закона коришћена су и анализирана упоредно правна решења и искуства земаља у региону и друга међународна искуства, као и искуства стручњака у области коју регулише Закон (представника релевантних министарстава, привредника, инвеститора, релевантне струке) који су у претходним годинама примењивали Закон.

Ради израде текста Нацрта закона образована је Радна група која је започела свој рад анализом постојећег система и процедура које уређује важећи Закон. Решења су резултат заједничког рада на унапређењу извозне контроле робе двоструке намене.

2. Циљеви који се доношењем овог закона постижу

Доншењем новог Закона усклађује се национално законодавство у области извозне контроле робе двоструке намене са обавезујућим нормама европског законодавства. Нацрт закона у потпуности је усаглашен са одредбама Уредбе Европског парламента и Савета Број 821/2021 од 20. маја 2021. године о успостављању режима Заједнице о извозној контроли, пружању брокерских услуга и техничке помоћи, транзиту и трансферу робе двоструке намене и Делегираном Уредбом о изменама Уредбе о успостављању режима Заједнице о извозној контроли, пружању брокерских услуга и техничке помоћи, транзиту и трансферу робе двоструке намене од 20. октобра 2021. године, која је ступила на снагу 7. јануара 2022. године. Нацрт закона није искључио обавезу издавања дозволе за робу која се налази на Листи 1, Листи 2 и Листи 3 Конвенције о забрани развоја производње, складиштења и употребе хемијског оружја и његовом уништавању (Хемијска конвенција).

Нацрт закона уређује да се, поред индивидуалне, која се даје једном одређеном извознику, односно увознику за једног крајњег корисника или примаоца у трећој земљи на период до годину дана, односно најдуже до периода окончања посла, привредним субјектима може издати и глобална, као и дозвола за велике пројекте. Дозвола за велике пројекте је дозвола за извоз одређене врсте или категорије робе двоструке намене за потребе једног или више одређених крајњих корисника у једној или више одређених трећих држава ради реализације пројекта великог обима и издаје се на период до четири године, док је глобална дозвола она која се издаје за робу одређене врсте или категорије робе двоструке намене која се даје једном одређеном извознику за неограничени извоз робе одређене врсте или категорије за истог крајњег корисника. Кроз систем нових дозвола омогућиће се привлачење инвестиција, што ће допринети отварању нових радних места и јачању целокупне привредне делатности. Подједнако значајно, поједноставиће се административни поступци (прикупљање документације, подношење захтева, и чекање на издавање дозволе - поступак траје око 30 дана за индивидуалну дозволу, како је сад уређено) и умањити трошкови чиме се посредно стварају услови за лакшу, бржу и јефтинију реализацију инвестиција и јачање конкурентности на тржишту.

На кога ће и како највероватније утицати решења у Закону

Предложена решења у Нацрту закона утицати ће на:

- **привредне субјекте**, јер ће се увођењем глобалне дозволе и дозволе за велике пројекте ослободити обавезе подношења захтева, чекања на добијање дозволе за једну или више роба двоструке намене робу коју извозе и плаћања вишеструких административних такси, чиме ће се омогућити већа конкурентност са привредним субјектима других држава региона. Такође, уз испуњење критеријума за увођење Интерног програма усклађености (у даљем тексту: ИПУ) обезбедиће се усклађеност са одредбама овог закона и пратећих подзаконских аката, укључујући и мере процене ризика у вези са извозом робе двоструке намене, за одређене крајње кориснике и за одређену крајњу намену. У свакодневној пракси извозне контроле, ИПУ представља својеврсни штит за привредне субјекте. Издавање извозних дозвола често зависи од поузданости привредног субјекта. Са ИПУ извозник може презентовати поузданост у пословању. Повреда Закона о извозу и увозу робе двоструке намене није само кажњива по Кривичном закону, него може довести и до негативних административних последица (укључујући и новчане казне). Повреда прописа из области контроле извоза робе двоструке намене може имати за последицу губитак угледа привредног субјекта. ИПУ може помоћи да се ови ризици смање или у потпуности елиминишу;

- **инвеститоре**, јер на овај начин Република Србије постаје повољнија дестинација за улагања. Република Србија није велики извозник и увозник робе двоструке намене, али ће се свакако допринети развоју ове области, јер ће управо стручност, повољност пословања и олакшано администрирање донети превагу у корист улагања, наспрам држава региона;

- **орган државне управе** надлежан за издавање дозвола за извоз и увоз робе двоструке намене на годишњем нивоу свакако би растеретило и државне службенике који раде на поступку издавања дозвола, а увођењем ИПУ код привредних субјеката који подnose захтеве за издавање глобалне дозволе, остварила би се додатна безбедносна заштита државе.

Какве трошкове ће примена закона изазвати грађанима и привреди (нарочити малим и средњим предузећима)

Доношење и примена овог закона растеретиће привредне субјекте који послују у Републици Србији. Домаћи привредни субјекти који послују са овом врстом робе су у највећем проценту друштва која се у складу са Законом о рачуноводству („Службени гласник РС”, бр. 73/19 и 44/21 – др. закон) по величини сврставају у микро или мале привредне субјекте. Непостојање обавезе плаћања таксе за појединачно издавање дозволе, како је до сада било уређено, укидање трошкова за прибављање докумената, њихову оверу и превођења у случајевима када је то неопходно, свакако би било корисно. Поред тога, њихово преговарање и закључивање послова са европским и међународним привредним субјектима било би олакшано услед потпуне усаглашености процедуралних питања, чиме би они могли да равноправно одговарају на потребе тржишта.

Да ли су позитивне последице доношења закона такве да оправдавају трошкове које ће он створити

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства из буџета Републике Србије. Закон који је на снази, у погледу трошкова које изискује за издавања дозволе захтева веће трошкове од оних који предстоје ступањем на снагу новог закона који се предлаже. Као што смо навели то су трошкови неопходни за прикупљање документације, њено превођење и оверу (у случајевима када је то неопходно), трошкови плаћања републичке административне таксе за издавање дозволе, за издавање сертификата итд. Управо је и главни циљ подношења иницијативе за доношење новог Закона, поред обавезе усаглашавања са обавезујућом Уредбом ЕУ, растерећење привредних субјеката од трошкова које су до сада подносили. Такође, Нацрт закона имаће утицаја и на повољност и атрактивност страних улагања у овој области.

Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Предложеним Нацртом закона ствара се повољнија средина за привредне субјекте који послују или планирају да започну пословање у овој области. Наиме, новим одредбама закона Република Србија у потпуности усаглашава своје прописе са прописима Европске уније и примењује праксу земаља Европске уније и држава региона. У таквим случајевима нема бојазни за сарадњу са привредницима Републике Србије, јер су прописи јединствено регулисани, опште познати, транспарентни са јасним законским оквирима. Као и до сада, евентуално непоштовање Закона подложно је одговарајућим санкцијама, а редовно извештавање учесника у овом послу (што је законска обавеза) гарант је савесног и одговорног пословања привредника. Све напред наведено доводи до јачања конкурентности, као и унапређење пословног окружења и приступа новим тржиштима.

Да ли су све заинтересоване стране имале прилике да се изјасне о закону

Нацрт закона припремила је Радна група за припрему Нацрта закона о извозу и увозу робе двоструке намене састављена од представника Министарства одбране, Министарства спољних послова, Министарства унутрашњих послова, Министарства финансија - Управа царина, Безбедносно - информативне агенције, Министарства заштите животне средине, Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност и Министарства унутрашње и спољне трговине. Одржана су два састанка Радне групе на којима су анализирани ефекти важећег Закона и компарација са новим предложеним нормама. Закључак чланова Радне групе након другог састанка је да се припреми Нацрт закона, те да се упути у процедуру прибављања мишљења надлежних органа и организација у складу са Пословником Владе.

Које ће се мере током примене закона предузети да би се постигло оно што се законом предвиђа

Министарство унутрашње и спољне трговине ће предузимати све потребне мере у примени и праћењу спровођења закона и других прописа донетих на основу њега у сарадњи и уз консултације са представницима Министарства одбране, Министарства спољних послова, Министарства унутрашњих послова и Безбедносно – информативне агенције.

У складу са предвиђеним изменама, донеће се подзаконски акти:

- Правилник о обрасцу и садржају захтева за издавање дозволе, обрасцу дозволе, обрасцу и садржају сертификата и потврда који прате извоз и увоз робе двоструке намене;
- Правилник о облику и садржају извештаја о извозу и увозу робе двоструке намене, пруженој брокерској услузи и техничкој помоћи;

Министарство унутрашње и спољне трговине ће и даље континуирано вршити неопходне измене и техничка унапређења интернет странице Министарства, са циљем да информације које се на њој објављују буду прецизне и доступне заинтересованим странама, као и организовати семинаре за контролу извоза и увоза робе двоструке намене.